

İKİ POPÜLER MİT KAHRAMANININ KARŞILAŞTIRILMASI: NEO ve BATTAL GAZİ

T. Emre YILDIRIM¹

Özet

Sıradan insanın kişisel ve evrensel olana uyum sağlama çabası mit ihtiyacını ve mit kahramanını doğuran temel sebeptir. Bu araştırmada gözlemlediğimiz kahramanın sadece zamana göre değil içinde bulunduğu topluma göre de şekil değiştirdiğidir. Araştırma, incelenen filmleri birer pop-mit olarak değerlendirerek psikoloji ve mitoloji bilimlerinin ışığında inceleyecektir.

Bu metot doğrultusundaki tezimiz, Hollywood'un bir anda postmodern dünyanın Hercules'i diyebileceğimiz kadar popülerleşen kahramanı The Matrix filminin Neo'su başka bir kültürel coğrafyada, mesela Türkiye'de, başka bir isimle, mesela Battal Gazi olarak, ortaya çıktığıdır. Tıpkı, Antik Yunanlı Hercules'in Dede Korkut Destanlarında Deli Dumrul olarak veya Odysseus'un yine Dede Korkut anlatılarında Basat olarak ortaya çıkıp birinin Ölümle diğerinin Tepegöz/Kyklop ile olan macerasını bu defa Yunan toplumu için değil de içinde çıktıkları Türk toplumu için tekrarlaması gibi.

Abstract

This study observes that characteristics of a myth hero changes according to time and the society it emerges in. The research is done by studying selected films which are presumed to represent a poplar mythology of their time. The methodology will be mythological and psychological analysis.

Our thesis is, Neo of The Matrix movie, who has largely seen as a postmodern Hercules, will be transformed into a different form in Turkish popular culture: Battal Gazi. As Ancient Hercules become Deli Dumrul and Odysseus become Basat in Dede Korkut tales, a similar scheme can be observed in between Neo and Battal.

Anahtar kelimeler: Psikomitoloji Battal Gazi Neo Türk Sineması Popüler mitoloji.

Giriş: Mitoloji ve Popüler Mitoloji

Mitoloji, bütün zamanları toplumları coğrafya ve medeniyetleri aşkın bir anlatıdır. Mitoloji, doğayı, insanı, yaşamı anlama ve açıklama çabasıdır. Mitolojinin çağlar ve medeniyetler üstü olması, zamanımızda halen modern veya popüler olarak işleniyor ve üretiliyor olması, insana içine düşmüş olduğu evreni açıklama konusunda beklide en geçerli araç olduğunu düşündürüyor. Mitlerin simgesel ve kutsal bir ağırlığı vardır. "Mitler evrenin ve insanın yaratılışı, dahası, doğa güçlerinin birer dev olarak türettiği tanrılar hakkında ana sorulara cevap veriyorlar . . . Evrenin bilinmezliği karşısında iç huzuru sağladıkları için de herkes mitlere inanır" [8].

Günümüzde geçmişin devleri, ejderhaları ve onları yenen kahramanları popülerliğini ve inandırıcılığını kaybetmiş görünüyor ilk bakışta. "Konu yalnızca teleskopun ve mikroskobun araştırısından tanrıların kaçacak yerinin kalmaması değildir; tanrıların bir zamanlar desteklediği türden bir toplum da yoktur artık. Toplumsal birim dinsel içeriğin taşıyıcısı değil, ekonomik ve politik bir örgütlenmedir" [5]. Ancak diye devam eden Campbell, mit ve mitolojik kahramanın yolculuğunun hem insanlık tarihi kadar eski hem de sürekli olduğunu ve daima zamanın ihtiyaçlarına göre yeniden üretildiğini de eklemektedir. Günümüzde elbette modern mitolojiler üretilmektedir. Antik mitolojiyle güncel mitoloji arasındaki fark kahramanın Hercules veya Deli Dumrul gibi boynuzlu miğfer ve post giymesi yerine ceket giyip kravat takarak devlet memuru olarak karşımıza çıkması; balta, kılıç taşımak yerine elinde pazar filesi, evrak çantası taşımasıdır. İşte bu elbise değişikliği kahramanı günümüz ekonomik ve

¹İstanbul Kültür Üniversitesi, İletişim Tasarımı Bölümü, 34156 Ataköy / İstanbul

